

Sanremo 66

- Corespondență exclusivă din Italia -

Italienii își iubesc artiștii și mai ales muzica, dovadă că titulatura exactă a festivalului de la Sanremo, desfășurat fără sincope an de an și ajuns la a 66-a ediție, este "II festival della canzone italiana", deci o manifestare închinată cântecului italian. Cum festivalul nostru național, cel de la Mamaia, a avut prima ediție în 1963, am fi putut acum și noi să ne mândrim cu peste 50 de ediții, dar după ce a fost întrerupt între 1976 și 1983, în urmă cu câțiva ani a sucombat, probabil definitiv. Explicația trebuie căutată în prima frază: italienii își iubesc, prețuiesc și cultivă muzica lor ușoară și artiștii, nu renunță la tradiții, în timp ce noi, din păcate, nu...

Cum se ajunge la Sanremo

De fiecare dată la noi sunt criterii neclare și scandaluri când e vorba de selecția melodiilor pentru concursuri, fie că e vorba de Eurovision, fie de altele, așa încât am consultat o persoană competentă, cunoscutul critic muzical Dario Salvatori, care ne-a luminat în ce privește drumul străbătut de o piesă până la a ajunge pe scena festivalului de la Sanremo. Dânsul a subliniat apăsător că principalul criteriu este calitatea inspirației în ce privește cântecul și abia apoi interpretul. Compozitorul vine cu melodia la o

Ileana Popovici, Dario Salvatori

comisie de specialiști; după ce sunt ascultate toate propunerile, cel care decide este directorul artistic, în speță Carlo Conti în acest an, care, în caz că autorul nu a ales deja, sugerează și orchestratorul. De curând s-a deschis la Roma o Academie de muzică, unde director este chiar Dario Salvatori, aici pregătindu-se autori, interpreți, viitori participanți la talent-show-uri, dar și specialiști în materie

de drepturi de autor. Profesorii sunt nume unanim respectate, iar cursanții pot veni și de peste hotare, prilej și pentru amatorii din România, unde nu există un asemenea cadru profesionist de pregătire, să ia drumul Romei. În ce privește Sanremo, dl. Salvatori ne-a spus: „Este un festival cu un număr uriaș de telespectatori, record absolut pe toate programele RAI (televiziunea publică italiană), sunt

Prezentatorii

aici cântece pe care le vom uita repede și altele care vor rămâne în memoria ascultătorilor. Transmit un cald salut cititorilor revistei "Actualitatea Muzicală" și aștept la Academie cât mai multe talente din România, țară cu potențial muzical imens!". Festivalul de la Sanremo, pentru a încheia acest paragraf cu o observație absolut necesară, este strâns legat de RAI, care investește, dar și câștigă prin audiența excepțională, nemaivorbind că își îndeplinește principalul obiectiv al unei televiziuni publice: promovarea valorilor naționale. În schimb la noi TVR nu mai transmitea de ani de zile festivalul de la Mamaia...

Seara întâi

În acest an au concurat pentru premii 20 de melodii la secțiunea BIG (compozitori și interpreți consacrați) și 8 la GIOVANNI (noi propuneri, compozitori și interpreți mai tineri, aspiranți la glorie), titlurile din urmă fiind alese de telespectatori, în direct, într-o emisiune RAI Uno din data de 27 noiembrie. În prima seară invitați în afară de concurs au fost Elton John, Laura Pausini și francezul Maître Gims („Est-ce que tu m'aimes"). Prezentator și în egală măsură director artistic a fost și în acest an experimentatul Carlo Conti, 54 de ani (numai noi alergăm în România după amfitrioni tineri, nerodați în evenimente de anvergură...), secondat de Gabriel Garko, 41 de ani, actor și sex-simbol în Italia, și Virginia Raffaele, 35 de ani, actriță de mare talent, cunoscută mai ales pentru imitațiile ei extraordinare. Astfel, în prima seară a imitat-o pe scena teatrului Ariston pe o actriță foarte populară în Italia, Sabrina Ferilli. Actuala ediție a avut și o ușoară conotație politică, Sir Elton John fiind invitat exact în momentul

când în Parlamentul Italiei, țară catolică, se discuta legea privind "unioni civili", căsătoriile între persoane de același sex și adopția de copii în asemenea familii, din acest motiv întregul festival fiind pus sub semnul toleranței față de această chestiune, mulți artiști, nu neapărat gay, apărând la microfon cu panglici multicolore, "curcubeu", la mână.

iar Raffaele a imitat-o perfect pe marea balerină Carla Fracci. E momentul să amintim de a doua prezență românească pe scena de la Sanremo (prima a fost a solistei Paula Mitache, care a cântat atunci „Dragostea din tei”, în versiunea proprie, sub titulatura Haiducii), cea a modelului și actriței în devenire Mădălina Ghenea, care i-a secundat pe cei trei prezentatori. Cunoscută îndeosebi pentru relațiile cu diverși actori celebri, a devenit inițial primită cu răceală, pe urmă însă a fost mai relaxată, înveșmântată în rochii luxoase și neuitând să vorbească despre România, cu cultura și oamenii ei deosebiți. Ovații în picioare a primit un alt invitat de onoare, Ezio Bosso, pianist, dirijor, basist în formația Statuto, afectat de o boală neurologică degenerativă, care nu i-a afectat însă capacitățile de exprimare muzicală. Interviuul luat lui de către Conti a fost absolut emoționant, o adevărată lecție de viață încheiată cu declarația lui Bosso: „Muzica este ca viața, se poate face într-un singur mod: împreună!”. Iată deci că la ediția a 66-a festivalul a avut și această componentă socială, umanitară și chiar politică.

A treia seară...

Noemi („La borsa di una donna”) și Arisa au ținut să se afișeze, între alții, cu acest simbol. După cum se știe, Elton John este căsătorit cu David Furnish și are doi copii, Zachary și Elijah, născuți de aceeași mamă surogat. Conti a ținut să precizeze că l-a invitat pe Elton ca artist (acesta și-a promovat noul album „Wonderful Crazy Night”), dar dacă vrea să spună ceva legat de această problemă este liber s-o facă. Laura Pausini, pornită pe calea gloriei chiar de la Sanremo, a prezentat noul său cântec „Simili”, fiind ovaționată de public. Dar n-a uitat debutul de acum 23 de ani, făcând un original „duet” cu ea însăși, pe piesa „La solitudine”, cu care a triumfat în festival. Prima seară a fost urmărită (în zi de lucru, atenție) de circa 6 milioane de telespectatori, având un indice de audiență 52,31 share.

Seara a doua

Miercuri, seara este deschisă cu audierea a 4 dintre cele 8 titluri din competiția tinerilor, iar „Campionii” vin cu celelalte 10 melodii (primele fiind ascultate marți). Eros Ramazzotti a fost invitatul de onoare, sărbătorind cu această ocazie 30 de ani dintr-o carieră prodigioasă, care a început pe această scenă cu „Adesso tu”. Aplaudat în picioare, cu lacrimi în ochi (vom învăța oare vreodată să ne prețuim artiștii asemenea italienilor?), Eros a alăturat cântecului de la debut alte piese memorabile („Terra promessa”, „Una storia importante”, „Piu bella cosi”), a oferit o primă audiție, „Rosa”, dedicată fetiței sale nou-născute, după care a coborât în sală pentru a-și săruta soția, Marica Pellegrinelli, aflată în primul rând. Record de telespectatori la apariția plină de senzualitate și eleganță (ținută Armani) a actriței Nicole Kidman, care, după ce declară „Te iubesc, Italia!”, vorbește despre implicarea ei în acțiunile împotriva violenței asupra femeilor, evocând „Senza una donna” a lui Zucchero, una din melodiile ei preferate. Și dacă tot a fost aici o mare vedetă a filmului, Garko a apărut în manieră Gary Grant,

...a fost, după părerea mea, cea mai frumoasă. Se ascultă mai întâi cele 4 piese rămase la secțiunea „Giovanni-nuove proposte”, după care cei 20 de interpreți de la „Big” propun reinterpretări originale, în orchestrații noi, ale unor celebre cântece vechi. Patty Pravo și-a evocat propriul succes, „Tutt’al piu”, Clementino - „Don Raffaele” (Fabrizio de André), Dolcenera - „Amore disperato” (Nada), Alessio Bernabei - „A mano a mano” (Riccardo Cocciante), Stadio - „La sera dei miracoli” (Lucio Dalla), Annalisa - „America” (Gianna Nannini), Neffa - „O sarracino” (Renato Carosone), Valerio Sacanu - „Io vivo senza di te” (Lucio Battisti), Noemi -

„Dedicado” (Loredana Berte), Zero assoluto - „Goldrake” (Actarus), Giovanni Caccamo și Deborah Iurato - „Amore senza fine” (Pino Daniele), Dear Jack - „Un bacio a mezzanotte” (Q. Cetra), Bluevertigo - „La lontananza” (Domenico Modugno), Lorenzo Fragola - „La donna cannone” (Francesco De Gregori), Irene Fornaciari - „Se

perdo anche te" (Gianni Morandi), Enrico Ruggeri - „A canzuncella" (Alunni del sole), Francesca Michielin - „Il mio canto libero" (Lucio Battisti), Rocco Hunt - „Tu vuoi fa l'americano" (compus de Renato Carosone pentru Renzo Arbore), Arisa - „Cuore" (Rita Pavone, care acum, la 70 de ani, participă la emisiunea TV „Ballando con le stelle", dansând ca pe vremea când venea, în 1968, la „Cerbul de aur" de la Brașov!), Elio e Le Storie Tese - o versiune personală a „Odeii bucuriei" din *Sinfonia a 5-a* de Beethoven. În felul acesta ați făcut cunoștință cu toți participanții de la secțiunea „Big", dorindu-ne ca, peste ani, melodiile lor să fie la fel de fredonate ca acelea de mai sus! Invitați de onoare au fost tânărul actor Gulielmo Scila și mai ales legendarii componenți ai formației I Pooh, în formula originală, completă, de 5, cu solistul Riccardo Fogli (ne amintim că el a susținut un recital la „Cerbul de aur") întors... acasă. I Pooh a debutat în 1966 și a participat doar o dată la Sanremo, la ediția a 40-a, în 1990, când a și triumfat, cu „Uomini soli": 16 minute, un potpuriu cu toate marile succese, cu spectatorii în extaz reluând în cor fiecare refren, sărbătorind astfel pe scena magică

de la Teatrul Ariston 50 de ani de carieră. În septembrie grupul I Pooh va lansa albumul „Ultima noapte împreună", după care la sfârșitul anului, după câteva concerte în Italia, va spune adio scenei... Virginia Raffaele a imitat-o de această dată pe Donatelle Versace, după 4 ore de machiaj, dar adevărata „seară a miracolelor" s-a

datorat, ca în compoziția lui cu acest titlu, neuitatului Lucio Dalla, mort în 2012: Gli Stadio au realizat un duet virtual cu el și au câștigat premiul „Cover" în competiția de mai sus, a reluărilor; cu această ocazie Academia de

floricultură din Sanremo, oraș cunoscut ca un centru mondial al comerțului în domeniu, a realizat o specie nouă, albă, de Ranuncolo, cu numele „cover".

Ziua a patra

Regulamentul festivalului de la Sanremo, din care am avea și noi de învățat, prevede audierea de mai multe ori a pieselor finaliste, ceea ce permite o cântărire mai

exactă a calităților fiecăreia. Astfel, se reascultă iar cele 20 de piese de la secțiunea „Big", dintre care doar 15 vor rămâne în discuție pentru premii, iar celelalte 5 sunt repuse în discuție pentru „ripescagio". Invitații serii sunt solista din nordul Italiei, Elisa, câștigătoare în urmă cu 15 ani cu melodia „Luce", care oferă noul său single, „No hero". De asemenea unul din artiștii latino cei mai populari, columbianul J Balvin, apoi Los Frequencies și îndrăgiții actori Enrico Brignano, Alessandro Gassmann, Rocco Papaleo. Prezentatoarea Virginia Raffaele și-a continuat demonstrația de talent, imitând-o pe Belen. Finalul serii aduce aflarea câștigătorului la secțiunea „Giovanni", acesta fiind Francesco Gabbani, toscan din Carrara, nu foarte tânăr, 33 de ani, cu piesa „Amen", el obținând, vizibil copleșit, și Premiul criticii. Neplăcut a fost momentul în care solista Miele, tână penalizată pe nedrept de neînțelegerile din Sala Stampa, a presei, este invitată să cânte din nou, dar... înafară de concurs! Melodiile clasate pe ultimele 5 locuri, dintre care doar una va fi salvată în seara următoare, sunt cele interpretate de Zero assoluto, Dear Jack, Neffa, Bluevertigo, Irene Fornaciari. Și cum scandalurile de, chipurile, plagiat nu apar doar la noi, în timpul festivalului necunoscuții membri ai formației Subsonica au „descoperit" o asemănare între piesa lor „Tutti i miei sbagli" și o secvență aparținând renumitului compozitor Ennio Morricone, din banda sonoră a filmului „The Hateful Eight", regia Quentin Tarantino, pentru care Morricone a fost distins cu premiul Oscar. Parcă-l și vedem pe venerabilul compozitor inspirându-se de la o formație obscură... Giorgio Assumma, avocatul maestrului, a declarat că nu există nici o asemănare între cele două lucrări, patru note neconstituind o unitate creativă, așa că totul se va decide

la tribunal. A fost o lună a reverențelor făcute gloriilor muzicii ușoare italiene: data de 13 februarie 1966 a marcat lansarea unei celebre piese a lui Adriano Celentano, dar după 50 de ani acea parte din Via Gluck e abandonată, așa încât iubitorii muzicii ușoare au adunat semnături și s-au reunit acolo, cerând ca locul să fie salvat. Zis și făcut: s-au strâns toți în fața casei lui Celentano, pe str. Gluck nr. 14, cu chitare, vioară, flauturi și alte instrumente, îmbrăcați după moda anilor '60, oferind un concert ad-hoc care a fost deschis, firește, cu „C'era un ragazzo in Via Gluck”. Tot în

perioada festivalului Francesco de Gregori, unul dintre cei mai iubiți cantautori italieni, anunță un turneu în care va da viață, în versiune italiană, compozițiilor lui Bob Dylan.

Ultima strigare

Este sâmbătă, tot orașul este plin de lume, vitrinele și străzile sunt împodobite cu aranjamente florale, sunt expuse discuri și autografe ale artiștilor, diverse evenimente culturale, mulți turiști tineri, asta înseamnă seara de gală. De altfel, zilnic avut loc „Sanremo după Sanremo”, cu spectacole în hoteluri, în biserici, pe stradă. Spațiul de lângă Ariston este declarat „zonă roșie”, fiind păzit de numeroși oameni de ordine. Covorul roșu este încadrat de numeroși fani (între care și câțiva români!), sute de oameni sperând, chiar și pe ploaie, că pot obține un autograf (pentru Laura Pausini un admirator a bătut special 1600 de km!). Cu tot cu piesa salvată, am ascultat din nou cele 16 melodii, votate din nou plecând de la zero. În timpul votării apar alți invitați de onoare. Renato Zero, la 25 de ani după succesul cu „Spalle al muro”, revine sub lumina reflectoarelor, spectatorii fredonând împreună cu el titlurile dintr-un potpuriu, cu piese de la „Favola mia” la „I migliori anni della nostra vita”. Actorul Giuseppe Fiorello, fratele cunoscutului Rosario Fiorello, prezintă următorul serial în care va juca și amintește marea lui admirație pentru Domenico Modugno, pe care l-a întruchipat într-un telefilm, drept care dă viață cântecului „Amara terra mia”. O surpriză a fost apariția marelui balerin de la Scala din Milano, Roberto Bolle, care a dansat singur pe „We Will Rock You” (Queen, Freddie Mercury fiind evocat tot legat de ideea toleranței de care am amintit), apoi alături de... Virginia

Raffaele (formidabil și în dans) într-un duet irezistibil pe melodia „La notte vola”, legată de numele Lorelei Cuccarini. Cristina d'Avena, 51 de ani, regină neîncoronată a desenelor animate, a primit cu modestie și profesionalism debutul său la Sanremo, toată sala cântând împreună cu ea. Se anunță cele 3 melodii rămase în concurs, care sunt reascultate (!): „Nessun grado di separazione” (Francesca Michielin), „Via da qui” (Giovanni Caccamo și Deborah Iurato) și... Marea Câștigătoare, „Un giorno mi dirai” („Îmi vei spune într-o bună zi”) (Stadio)! Așadar, victorie pentru istoricul grup al compozitorului și orchestratorului Gaetano Curreri, un apropiat al lui Lucia Dalla. A fost ediția grupului Stadio, fiindcă au câștigat, așa cum am amintit, și Premiul „Cover”, dar și Premiul „Lucio Dalla” al sălii stampa (al mass-media, deci), Premiul „Giancarlo Bigazzi” pentru muzică și orchestrație, nemaivorbind că textul piesei a fost extrem de aplaudat, povestind despre relația tată-fiică și renunțările părinților din dragoste pentru copii. Michielin, 20 de ani, s-a clasat pe locul 2, iar Caccamo și Iurato pe 3, publicul fiind mulțumit de ierarhie. La secțiunea „Big”, Premiul criticii „Mia Martini” a fost acordat piesei „Cielî imensi” (Patty Pravo), iar la „Giovanni” piesei „Amen” (F. Gabbani), în timp ce distincția Sala stampa „Lucio Dalla” pentru „tineri” a fost câștigat de „Introverso” (Chiara dello Iacovo). Alte distincții în gală: premiul „Sergio Bardotti” pentru cel mai bun text – Francesco Gabbani pentru „Amen”, premiul „Assomusica” pentru cea mai bună prezență live – Chiara dello Iacovo. După cum se vede, italienii au dat numele unor distincții importante marilor artiști dispăruți, ceea ce noi n-am făcut niciodată la Mamaia... Scena este dominată de felicitări pentru

învingători („Meritissima Stadio”), dar ei refuză să reprezinte Italia la Eurovision, cedând locul tinerei Francesca Michielin. Carlo Conti mulțumește tuturor colaboratorilor, primește invitația conducerii RAI de a conduce și anul viitor festivalul, deoarece ediția actuală a fost una remarcabilă, cu o medie de 11 milioane de tele-

spectatori (15 secunde de publicitate au costat 203.000 de euro!), tradițională, dar și modernă în același timp, cucerind și atrăgând tinerii. Îmbinând creativitatea cu calitatea, realizatorii au dat la iveală excepționale pagini de muzică și show. Cunoscută în Italia datorită rolului din filmul „Youth” al lui Paolo Sorrentino, Mădălina Ghenea, 27 de ani, a cucerit publicul prin frumusețe, eleganță, grație, dezarmanta modestie, eleganță (15 rochii superbe, una din ele creație românească), stând fără să roșească alături de cei 3 reputați comperi. În toate intervențiile sale, pe scenă sau în sala mass-media, ea a făcut ca România să fie privită cu curiozitate și simpatie (avem destui care ne fac „reclamă” în Peninsula...), povestind despre familia ei, despre obiceiurile din România și despre artiștii noștri: „Sunt ortodoxă, sunt foarte legată de religia și de cultura mea”, a declarat ea cu mândrie, făcând un serviciu mult mai consistent țării decât zeci de politicieni... Datorită ei, la acest uriaș eveniment muzical european s-a vorbit frumos despre România: măcar atât, dacă tot ne uităm cu jind la ce fac alții, nefiind în stare să mai avem nici Mamaia, nici „Cerbul de aur”!

Correspondență de Ileana POPOVICI

Români premiați la Sanremo ?? Oarecum...

Sanremo este un orașel turistic (populație 47.000 de locuitori) pe coasta ligurică a Mediteranei, gazdă a numeroase evenimente - Tenco Prize (concurs de compoziție muzicală dedicat memoriei lui Luigi Tenco), cursa de ciclism Milano-Sanremo, Parada carelor florale, Concursul Ferragosto. Dar întreaga lume îl cunoaște pentru Festivalul Sanremo, desfășurat la Teatrul Ariston încă din 1951, după care s-a inspirat și Eurovision-ul (debut - 1956). Cum noi urmărim de zeci de ani acest festival, iar revista noastră i-a rezervat deseori ample cronici, cunoaștem titlatura sa exactă - Festival della canzone italiana di Sanremo - de unde se poate deduce lesne faptul că este rezervat cântecului italian, adică este un concurs: 1. Național (nu internațional), 2. de creație (nu de interpretare). Pe lângă partea de concurs, avem și segmentul internațional, care este asigurat de recitaluri, deși la un moment dat au fost invitați și soliști străini să interpreteze „în dublură” cu italienii cântecele din concurs, pentru a le potența valoarea (exemplul „clasic”: șlagărul „Che sarà” scris de Jimmy Fontana și Franco Migliacci a ieșit pe locul 2 în 1971, interpretat de José Feliciano, dar și de Ricchi e Poveri). Festivalul, eveniment cultural important, este preluat de rețeaua publică de televiziune RAI UNO și postul public de radio. Evident, am urmărit festivalul „Sanremo” (nu întâmplător pun între ghilimele) cu atenție și anul acesta.

Vă închipuiți uluiala noastră când citim prin ziarele noastre, ba chiar vedem afișat pe la televiziunile autohtone „Breaking News”, o știre citită convingător de crainică: doi români premiați la Sanremo! Mi se părea absurd, s-o fi schimbat regulamentul pe ascuns sau te pomenești că m-am uitat la alt festival... fiindcă nu văzusem nici un român!

Mă apuc de cercetat și... ce aflu. Un ingenios antreprenor italian a pus pe picioare acum vreo 15 ani un concurs internațional de interpretare: în diverse țări, dar și în provincii italiene se organizează selecții, iar câștigătorii participă la marea finală care se cheamă (țineți-vă bine) Sanremo Music Awards. Evident, nu are nici o legătură și nu este derivat din marele și vechiul „Sanremo”, dar deloc întâmplător e programat cam în aceeași perioadă. După finală concurenții primesc statuete atractive, (uneori) contracte discografice, participă la o ceremonie la Monte Carlo alături de prințul Albert. Concursul este sprijinit mediatic de rețeaua privată Mediaset, a lui Silvio Berlusconi. Evident, dacă n-ai habar de muzică, de istorie, de ziaristică, de nimic, poți zice imediat: aaa, ăsta-i festivalul de la „Sanremo”. Da, s-au organizat și la noi de către Asociația Amici della Musica selecții la Berăria H și au plecat peste hotare Ionuț Ungureanu (de la formația Provincialii) și Tudor Turcu (înlocuind grupul feminin AVA). Au făcut figură frumoasă, bravo lor, și s-au întors cu trofee: „Vocea Internațională”, respectiv „Interpretare Rock-Fusion”. De unde? De la „Sanremo”? Nu, nici vorbă, de la Sanremo Music Awards - care-i cu totul altceva, altă mâncare de pește, seamănă, dar nu răsare. Există un „Sanremo” și un... Sanremo. Dar din pricina ignoranței ziaristilor români, care au dat titlurile cu pricina, toată lumea crede că cei doi au concurat la Teatrul Ariston. Să nu fim înțeleși greșit, ne bucurăm pentru ei, ne bucură

orice succes al muzicii noastre peste hotare, dar astfel de confuzii nu fac bine nimănui. E drept că Ionuț, un „provincial” bine crescut, fără fițe de vedetă, a declarat cu timiditate că ei nu au fost la Festivalul cântecului Italian. Dar nu era menirea și meseria lui să sublinieze apăsător acest lucru, ca să se separe noțiunile, ci a cronicarilor muzicali - e drept, o specie pe cale de dispariție în presa noastră.

P.S. Am greșit, totuși la „Sanremo” au fost și români: mai precis, o româncă, fiindcă s-a numărat printre co-prezentatoare Mădălina Ghenea (numită afectuos de italieni „Reginetta” - care însă nu se traduce prin „Regină”, cum am citit prin ziarele noastre!). Dar cum în aceleași articole și știri TV se amestecau și alăturau în devălmășie fotografiile și numele Ghenea, Ungureanu, Turcu, imediat credeai că cei trei au fost în același loc, pe aceeași scenă, la „Sanremo”-ul ăla, singurul pe care-l știe întreaga Românie. Total fals!

Gabi MATEI